

ĆWICZENIA W CZYTANIU I PISANIU

wg M. Szurmiak

I. Pisanie z pamięci

Ćwiczenia w pisaniu z pamięci stosujemy, gdy dziecko opanowało już umiejętność zapisywania i odczytywania wyrazów. Przebiegać one powinny w następującej kolejności:

1. Dziecko odczytuje zdanie wybrane do pisania (podpis pod obrazkiem, krótkie zdanie z elementarza).
2. Liczy na palcach wyrazy w nim zawarte wymawiając je głośno.
3. Spoglądając na wzór, układa całe zdania z liter ruchomego alfabetu.
4. Każdy wyraz dzieli na litery, wymawiając odpowiednie głoski i biorąc każdą literę do ręki. Klaszcze tyle razy, ile jest liter w wyrazie, albo stuka ołówkiem o stolik.
5. Składa zdania z powrotem i odczytuje je jeszcze raz całe.
6. Każdy wyraz dzieli na sylaby, a następnie wyklaskuje (wystukuje) liczbę sylab w wyrazie.
7. Zasłania zadanie kartką papieru i pisze w zeszycie, dyktując sobie półgłosem po sylabie.
8. Porównuje zapis z tekstem i poprawia samodzielnie ewentualne błędy.
9. Mama (tata) kontroluje poprawność zapisu.

Jednorazowa dawka pisania z pamięci nie powinna przekraczać 2 – 3 zdań. W miarę uzyskiwania efektów odchodzimy stopniowo od początkowych etapów (np. układania z ruchomego alfabetu).

II. Pisanie ze słuchu

Ćwiczenia w pisaniu ze słuchu stosujemy, gdy dziecko umie już poprawnie pisać z pamięci.

1. Mama (tata) czyta dziecku głośno całe dyktando (3 – 4, potem więcej zdań) i sprawdza, czy dziecko zrozumiało treść.
2. Czyta pierwsze zdanie, dziecko powtarza i liczy na palcach wyrazy (na początku nie powinno być więcej jak 3 – 4 wyrazy).
3. Trudniejsze wyrazy dziecko układa z ruchomego alfabetu albo (starsze) wyszukuje w słowniku.
4. Dzieli te wyrazy na litery i sylaby.

5. Prowadzący ćwiczenie powtórnie czyta całe zdania, a potem zasłania ułożony trudny wyraz (lub zamyka słowniczek).
6. Dziecko zapisuje całe zdanie, a mama (tata) sprawdza, czy napisało dobrze i poleca poprawić błędy (dziecko pisze ołówkiem). Pamiętajmy o tym, że dyktując trzeba wyraźnie wymawiać każdy wyraz, aby dziecko mogło usłyszeć wszystkie głoski w każdym wyrazie.

III. Ćwiczenia w czytaniu

1. Czytanie „we dwoje”.

Czytanie „we dwoje” przeprowadzamy wtedy, gdy nasze dziecko ma znaczne trudności, np. czyta po literze, nie potrafi literek złożyć.

Czytamy powoli, ale tak, aby nie dzielić wyrazów, lecz starać się odczytać je w całości. Można przy tym wyraz „rozciągnąć” tak, jakby się śpiewało.

W miarę poprawy, głos dorosłego będzie stopniowo zanikał, a śpiewne rozciąganie ulegało skróceniu.

Czytanie takie nie powinno przekraczać 10 minut, ale ćwiczyć je trzeba codziennie.

2. Czytanie pod kontrolą dorosłego.

Czytanie pod kontrolą prowadzimy, gdy dziecko już nie literuje i potrafi czytać samodzielnie, chociaż jeszcze nie całkiem poprawnie.

Dziecko czyta powoli, a dorosły poprawia jego błędy (nie poprawione będą się utrwały).

Czytając posługuje się wskazówką zrobioną z twardego pokolorowanego kartonu. Przesuwa ją pod wierszami tekstu.

3. Czytanie sposobem kombinowanym.

Dziecko czyta głośno pod kontrolą dorosłego (np. 10 minut).

Zmęczone dalszą część czyta po cichu, a następnie opowiada przeczytaną treść. Jeśli opowiada niedokładnie, pomagamy pytaniami. Jeśli z opowiadania wynika, że nie rozumie treści, polecamy ponowne przeczytanie tekstu.

Ostatnim etapem może być namalowanie obrazka związanego z treścią.

Pamiętajmy o tym, że po każdym czytaniu dziecko ma opowiedzieć to, co przeczytało.

Ćwiczenia znajdują Państwo w następujących publikacjach:

Bogdanowicz M., *O dysleksji, czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu – odpowiedzi na pytania rodziców i nauczycieli*, Lublin 1994

Bogdanowicz M., *Psychometryczna czyli kliniczna diagnoza dysleksji*, [w:] *Biuletyn Informacyjny Warszawa Oddziału Nr 1 PTD*, Warszawa 1996

Brejnak W., Zabłocki K. J., *Dysleksja w teorii i praktyce*, Warszawa 1999

Górniewicz E., *Pedagogiczna diagnoza specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu*, Toruń 1999

Kaja B., *Zarys terapii dziecka*, Bydgoszcz 1995

Renfisz-Kuczyk A., *Jak pomóc dzieciom dyslektycznym. Poradnik dla nauczycieli i rodziców*, Warszawa 1999

Saduś Z., *Uwagi w sprawie formułowania programów dydaktyczno-terapeutycznych dla uczniów w starszym wieku szkolnym z trudnościami w nauce ortografii*, [w:] *Biuletyn Informacyjny Warszawskiego Oddziału Nr 1 PTD*, Warszawa 1994

Selikowitz M., *Dysleksja*, Warszawa 1999

Spionek H., *Psychologiczna analiza trudności i niepowodzeń szkolnych*, Warszawa 1970

Spionek H., *Zaburzenia psychoruchowe rozwoju człowieka*, Warszawa 1965

Wszektorowska-Lipińska B., *Młodzież ze specjalnymi trudnościami w czytaniu i pisaniu*, [w:] *Psychologia wychowawcza*, nr 3/1995, Warszawa 1995